

bruxelles
environnement
leefmilieu
brussel
.brussels

Gedragsanalyse en -interventies om ecologisch gedrag aan te moedigen

Executive summary

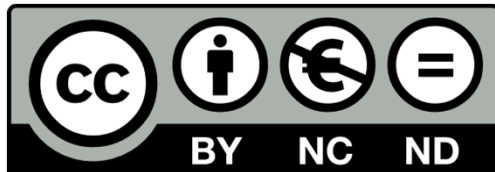
Behaven

Licentie

Pagina 2

Dit document is beschikbaar onder de licentie CC BY-NC-ND 4.0 – Gunning - geen commercieel gebruik - Geen aanpassing 4.0 International

Meer informatie over de CC BY-NC-ND 4.0-licentie vindt u hier: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.nl>

U heeft de toestemming om het volgende te doen:

- **Delen** — het materiaal kopiëren, verdelen en erover communiceren via alle kanalen en in alle formaten.

Volgens de onderstaande voorwaarden:

- **Toeschrijving** — u moet verwijzen naar het werk, een link naar de licentie opnemen en aangeven of er wijzigingen zijn aangebracht in het werk. U moet deze informatie op alle redelijke manieren vermelden, maar zonder te suggereren dat de aanbieder u goedkeurt of de manier waarop u het werk hebt gebruikt, goedkeurt.
- **Geen commercieel gebruik** — u bent niet gemachtigd om commercieel gebruik te maken van dit werk of enig deel van het materiaal waaruit het bestaat.
- **Geen wijzigingen** — als u het materiaal waaruit het originele werk bestaat remixt, transformeert of iets maakt op basis ervan, bent u niet gemachtigd om het gewijzigde werk te verspreiden of beschikbaar te stellen.
- **Geen bijkomende beperkingen** — u bent niet gemachtigd om wettelijke voorwaarden of technische maatregelen toe te passen die anderen wettelijk zouden beperken in het gebruik van het werk onder de voorwaarden beschreven in de licentie.

Aanbevolen citering: Behaven. (2023). Analyse et interventions comportementales pour encourager le tri des déchets alimentaires. Presentatie van 14.06.2023.

Doelstellingen van het project

HET PROJECT

Doelgedrag: De inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die wonen in verticale gebouwen en individuele woningen hun voedselafval correct sorteren.

Scope: Verticale en individuele woningen

Doelstellingen van het project:

1. Bijdragen aan het werk dat al werd uitgevoerd en gedragsoplossingen voorstellen die op middellange en lange termijn kunnen worden toegepast.
2. De bestaande communicatieondersteuning analyseren vanuit het gedragsoogpunt en vervolgens verbeteringen voorstellen.

Deliverables:

1. Een verslag van de analyse tot de geïdentificeerde interventies
2. Communicatieaanbevelingen

Project in lijn met het 'Citizen Waste'-project

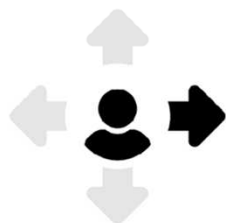
De Behaven-methodologie

Overzicht

Pagina 5

1. GEDRAG

Wat is het specifieke gedrag dat aangemoedigd moet worden?

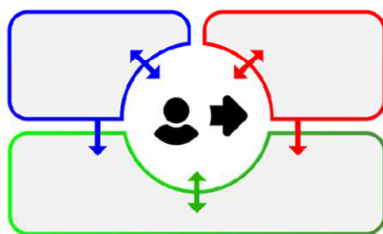

Om te voldoen aan de algemene doelstelling werd het volgende doelgedrag gekozen:

- inwoners van verticale gebouwen en individuele woningen hun voedselafval correct sorteren.

2. ANALYSE

Wat zijn de belemmerende en bevorderlijke elementen?

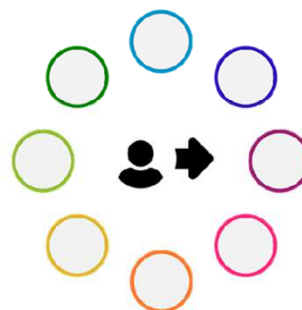

Hindernissen en bevorderende elementen voor het gedrag werden uitgezocht volgens het 360-model en via:

- een overzicht van de wetenschappelijke literatuur
- een overzicht van de al uitgevoerde onderzoeken en benchmarks

3. OPLOSSING

Wat zijn de gedragsinterventies die gedefinieerd moeten worden?

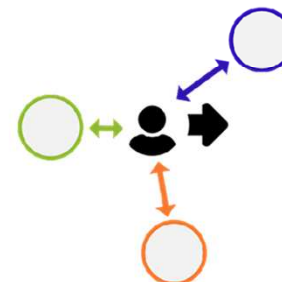

Dankzij de oplossingsfase kon het volgende worden vastgesteld:

- de interventies die geïmplementeerd moeten worden volgens de Arc-en-Ciel TM-basis
- de juiste implementatiepraktijken

4. UITVOERING

Hoe ze implementeren voor een maximale impact?

Vervolgens zullen er twee uitvoeringselementen gedefinieerd worden, zijnde:

- de organisatie van workshops
- de lijst van concrete oplossingen
- stappen voor de uitvoering van interventies

5. EVALUATIE welke interventies werken en hoe?

Leefmilieu Brussel-project

Het sorteren van voedselafval in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Samenvatting van de interventies

Overzicht van de interventies die geselecteerd en gedefinieerd werden en waar prioriteit werd gegeven:

INFORMEREN

De kennis van het doelgedrag en de gevolgen ervan verbeteren

- Informeren over afvalvermindering
- Informeren via bestaande middelen
- Informeren via informatiestands
- Informeren over het belang van sorteren
- **Informeren over het verdere verloop van het proces**

STIMULEREN

Gebruikmaken van materiële of psychologische tools om aan te zetten om het doelgedrag te stellen

- Sorteren leuk maken
- Tussenkomen op het juiste moment
- **De goede tools aanbieden en hun toegankelijkheid doen groeien**
- De ophaalfrequentie veranderen
- **Inzamelpunten en wijkcompostplaatsen aanbieden**

SOCIALISEREN

Beroep kunnen doen op de sociale normen en van anderen om het doelgedrag te beïnvloeden

- Sociale stimulansen op poten zetten
- Burgers betrekken
- Inspelen op sociale vergelijking
- Wijkvenementen rond sorteren organiseren
- **De juiste boodschappers gebruiken en vrijwilligerswerk aanmoedigen**
- Gemeenschapsuitdagingen ontwikkelen

VEREENVOUDIGEN

Het doelgedrag vereenvoudigen zodat het zo gemakkelijk mogelijk wordt om het uit te voeren

- Het sorteren eenvoudiger maken
- Het herkennen van de te sorteren voedselafval vereenvoudigen
- **Communicatie uniformiseren**

AANMOEDIGEN

Beloningen of bestraffingen om de uitvoering van het doelgedrag aantrekkelijker te maken

- **Financiële stimulansen op poten zetten**

OVERHALEN

Doe een beroep op emoties om het stellen van het doelgedrag aan te moedigen

- Entiteiten aanmoedigen om wijzigingen door te voeren
- De impact van individuele inspanningen in de schijnwerpers zetten
- **De nadruk leggen op de persoonlijke voordelen**
- Inspelen op de cognitieve dissonantie

OEFENEN

Helpen bij het oefenen van het doelgedrag, bij een gewoonte creëren of bij een bestaande gewoonte wijzigen

- **Sorteerworkshops organiseren**

PLANNEN

Specifieke doelstellingen stellen en de mensen helpen om ze te bereiken

- **Collectieve sorteerdoelstellingen vastleggen binnen het gezin**

Individuele hindernissen en interventies

Overzicht van de individuele hindernissen

4 soorten individuele hindernissen die geïdentificeerd werden:

#1 NIET WETEN HOE SORTEREN WERKT

- Te weinig kennis over sorteren
- Twijfelen over of iets in een bepaalde vuilnisbak hoort
- Gebrek aan kennis over wat afval is en wat niet (schillen, oneetbare of rotte elementen worden niet beschouwd als voedselafval. Verwarring met groen-, voedsel- en organisch afval)
- voedselafval beschouwen als niet-vervuilend
- Gebrek aan toegang tot de juiste informatie over het sorteren en inzamelen van organisch afval (taalbarrière)
- Verwarring door tegenstrijdige informatie

#2 DE VOORDELEN VAN SORTEREN NIET KENNEN

- Gebrek aan kennis over wat er verder gebeurt met gesorteerd en gerecycleerd voedselafval
- Het nut niet inzien van het sorteren van voedselafval
- Gebrek aan kennis over de bredere strategie van de stad
- Geloven dat sorteerinspanningen worden ondermijnd door een gebrek aan sortering op stadsniveau (bv. denken dat afval na inzameling opnieuw wordt gemengd)
- Scepticisme: Gebrek aan kennis over het verband tussen afvalscheiding en milieuproblemen
- Te weinig kennis van de hoeveelheid geproduceerd voedselafval (vooral in verticale woningen).

#3 SORTEREN ZIEN ALS EEN ONGEMAK

- Afval snel willen weggooien
- Voedselafval zien als de minst belangrijke afvalstroom
- Geen zin om afval te verminderen
- Het gevoel hebben al alles goed te doen
- Voedselafval zien als een bron van problemen met hygiëne (vliegen en geuren) en rommel
- Negatieve sorteerervaring hebben in het verleden
- Het sorteren van voedselafval zien als een ongemak en een inspanning in combinatie met een gebrek aan gemak

#4 AUTOMATISMEN WAARDOOR ER MINDER GESORTEERD WORDT

- Afkeer en ongemak van de geur die veroorzaakt wordt door de ophoping van organisch afval binnen en buiten (vooral in de zomer)
- Afkeer van wormcomposteren
- Gewoonten in verband met niet sorteren
- Bah-factor: snel van afval af willen
- Apathie ("status quo" bias en luiheid)

Individuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

INFORMEREN OVER HET VERDERE VERLOOP VAN HET PROCES

- Burgers informeren over wat er gebeurt na het sorteren en dit doen aan de hand van betrouwbare bronnen.
- Hen helpen het afvalbeheerproces te visualiseren en de voordelen van het sorteren van voedselafval benadrukken.
- De waarde van voedselafval verhogen en er een hulpbron van maken.

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *gebrek aan kennis over wat er verder gebeurt met gesorteerd en gerecycleerd voedselafval, het nut niet inzien van het sorteren van voedselafval, scepticisme ...*

Individuele interventies

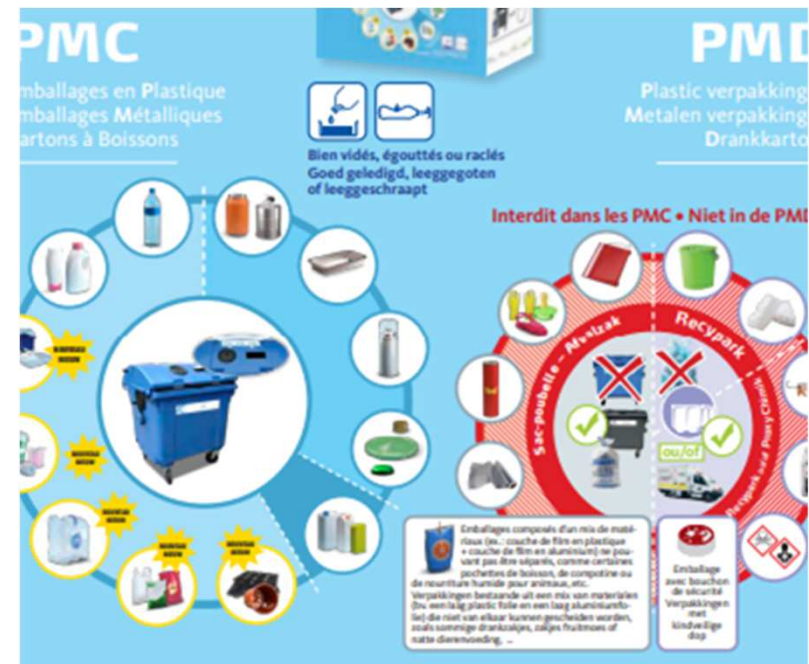
Pagina 11

VOORBEELDOPLOSSING

UNIFORMISEREN VAN DE COMMUNICATIE

- De complexiteit van de sorteerregels en van de verschillende communicatie in het Gewest kan tot verwarring leiden.
- Een vereenvoudiging en de uniformisering van de communicatie zijn nodige stappen om de sorteerregels beter te begrijpen.

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Twijfelen over of iets in een bepaalde vuilnisbak hoort, verwarring door tegenstrijdige informatie, gebrek aan kennis over wat wel of niet afval is ...*

Individuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

EEN GEDIFFERENCIEERDE TARIFERING GEBRUIKEN

- Financiële stimulansen zijn krachtige motivatoren voor sorteren en verminderen vervuiling
- Volgens onderzoek verdwijnt de aanvankelijke terughoudendheid van het publiek zodra de maatregel is ingevoerd

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Geen zin om afval te verminderen en afval te sorteren, te weinig kennis van de hoeveelheid geproduceerd voedselafval, gewoonten in verband met niet sorteren ...*

Individuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

DE NADRIJK LEGGEN OP DE PERSOONLIJKE VOORDELEN

- Inspelen op verliesaversie en de financiële verliezen benadrukken die gepaard gaan met voedselverspilling en, op lange termijn, niet-naleving van de toekomstige verplichting.
- Getuigenissen aanbieden van mensen die geld, tijd en moeite hebben bespaard door afval te verminderen en te sorteren.

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Geen zin om afval te verminderen en afval te sorteren, te weinig kennis van de hoeveelheid geproduceerd voedselafval, gewoonten in verband met niet sorteren ...*

Individuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

SORTEERWORKSHOPS ORGANISEREN

- In Brussel vragen mensen die zich bewust zijn geworden van de problematiek steeds vaker om een opleiding over dit onderwerp.
- Workshops georganiseerd door de gemeenten, mogelijk gratis.
- Informele workshops tussen burens (bv. WRAP.org.uk) om 'lokale kampioenen' te vormen.

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Te weinig kennis over sorteren, twijfelen over of iets in een bepaalde vuilnisbak hoort...*

Contextuele hindernissen en interventies

Overzicht van de contextuele hindernissen

2 soorten contextuele hindernissen die geïdentificeerd werden:

#5 TE WEINIG RUIMTE EN GESCHIKTE UITRUSTING

- In een appartement wonen (personen die in een appartement wonen sorteren gemiddeld minder dan zij die in een vrijstaande woning wonen)
- Te weinig ruimte om binnen en buiten meerdere vuilnisbakken te plaatsen
- Vuilnisbakken waaruit een geur kan ontsnappen of die moeilijk te openen zijn (bah-factor) omwille van een slecht design
- Te kleine vuilnisbakken die vaak geledigd moeten worden
- Te weinig gemakkelijk verplaatsbare vuilnisbakken (moeilijk op trappen en verticale woongebouwen)
- Geen balkon, tuin of wijkcompostering hebben
- Vuilzakken voor voedselafval die moeilijk te verplaatsen zijn omdat ze kunnen lekken of scheuren

#6 GEBREK AAN GESCHIKTE DIENSTVERLENING

- Gebrek aan informatie of toegang tot de juiste informatie over sorteren en inzamelen van organisch afval (taalbarrière)
- Tegenstrijdige informatie ontvangen
- Complexe ophaalkalender
- Niet-aangepaste ophaaltiming
- Moeite om sorteersystemen te bereiken (bv. te ver)
- Sorteerbakken en -locaties die moeilijk te herkennen zijn

Contextuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

DE GOEDE TOOLS AANBIEDEN EN HUN TOEGANKELIJKHEID DOEN GROEIEN

- Het ontwerp is belangrijk zodat geuren en insecten worden vermeden omdat daardoor het sorteren ontmoedigd zou kunnen worden
- De individuele tools aanvullen met een goede infrastructuur (bv. vuilnisbakkenlokaal met de nodige symbolen dat regelmatig wordt schoongemaakt ...)

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Te weinig plek binnen of buiten (bv. appartementen), vuilnisbakken waaruit een geur kan ontsnappen, te kleine vuilnisbakken, vuilnisbakken die niet gemakkelijk verplaatst kunnen worden*

Contextuele interventies

VOORBEELDOPLOSSING

INZAMELPUNTEN & WIJKCOMPOSTERING

- Bieden meer flexibiliteit op het vlak van timing en kunnen de gevolgen van te weinig ophaalmomenten verzachten
- Zo kunnen gezinnen zich sneller ontdoen van hun afval en dus bepaalde nadelen vermijden (bv.: vliegen, geuren)
- Leggen de nadruk op het nut van voedselafval sorteren en van afval een grondstof maken, versterken de sociale cohesie

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Te weinig plek binnen of buiten (bv. appartementen), niet-aangepaste ophaaltiming, afkeer en ongemak omwille van de geur...*

GoodPlanet.be

Sociale hindernissen en interventies

Overzicht van de sociale hindernissen

Pagina 20

2 soorten sociale hindernissen die geïdentificeerd werden:

#7 DENKEN DAT ANDEREN GEEN INSPANNINGEN LEVEREN

- Letterlijk en op sociaal vlak zich dicht bij andere inwoners/medebewoners bevinden die hun organisch afval niet sorteren
- Het gevoel hebben dat anderen geen moeite doen om te sorteren
- Te weinig informatie over het sortergedrag van anderen en wat de norm is
- Te weinig controle en sociale cohesie in de woonblokken

#8 GEZINSSAMENSTELLING HEEFT EEN IMPACT OP HET SORTEREN

- Alleen wonen (gezinnen van één persoon scheiden minder vaak hun organisch afval dan gezinnen die meerdere leden tellen)
- Kinderen hebben (te weinig tijd)

Sociale interventie

VOORBEELDOPLOSSING

DE JUISTE BOODSCHAPPERS GEBRUIKEN

- Communiceren via gelijken en buren, zo dicht mogelijk bij de inwoners, heeft vaak meer impact dan wanneer de overheid iets meedeelt
- Voorbeelden uit het buitenland van de betrokkenheid van conciërges en parkwachters (Kopenhagen) of vrijwilligers die deur-aan-deur mensen informeren (Verenigd Koninkrijk)

Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Te weinig controle en sociale cohesie in woonblokken, het gevoel hebben dat anderen geen moeite doen ...*

Citizen
Waste

Sociale interventie

VOORBEELDOPLOSSING

INSPELEN OP SOCIALE VERGELIJKING

- Informeren over de sociale norm in verband met sorteren, sorteren is een privéaangelegenheid, anderen zien niet wat je doet
- De beschrijvende normen en de lokale vergelijking vooropstellen: communiceren over de sorteerprestaties en het engagement van andere gelijkaardige gezinnen (bv. qua grootte of samenstelling) of buren (bv. gezinnen van dezelfde straat of verdieping)

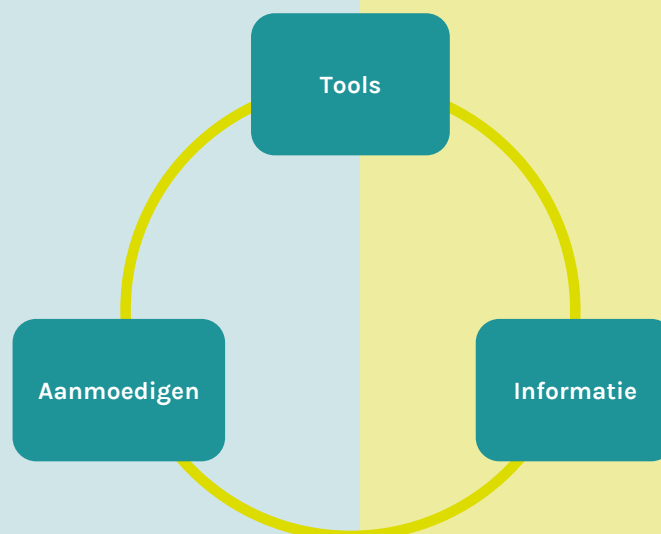
Voornaamste aangekaarte hindernissen: *Gebrek aan informatie over het sorteergedrag van anderen en over wat de norm is, het gevoel hebben dat anderen geen inspanning leveren ...*

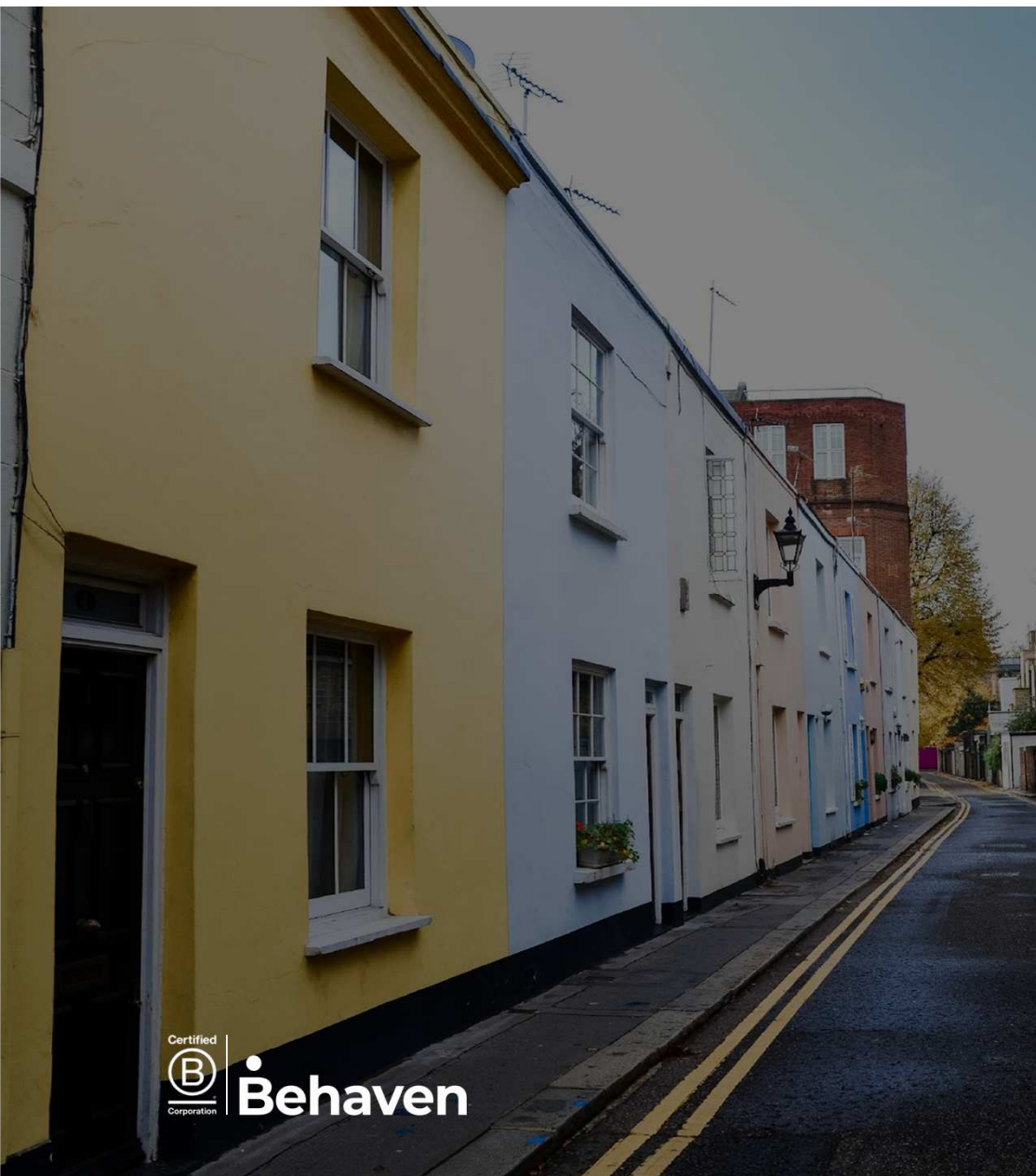

interventies combineren

Waarom combineren? In Brussel

- Om meer **impact** te hebben: Informeren is nodig, maar niet genoeg, andere stimulansen zijn nodig.
- Om de **aanvaarding en het engagement** van de burgers te vergroten, moeten de verplichtingen gepaard gaan met vrijwillige initiatieven
- Om ervoor te zorgen dat het gedrag **eenvoudig en toegankelijk** is voor iedereen: voor de informatie en de verplichting worden meegedeeld, moeten de tools voorzien worden
- De beschikbare **infrastructuur uitbreiden**
- **Financiële stimulansen** op poten zetten
- **De regels vereenvoudigen**
- De communicatie **uniformiseren** en **lokale contactpersonen** betrekken

Goede praktijken

Pagina 25

VERENIGD KONINKRIJK

KEEP BRITAIN TIDY 2015

Stijging van de kwaliteit van ingezameld voedselafval van 15 tot 48% in vier gemeenten.

Mix van tools en algemene en gerichte communicatie

- Folder met daarin de nieuwe campagne over het sorteren van voedselafval door gezinnen
- Gratis rol vuilzakken voor voedselafval
- Bij de ophaling stickers met daarop 'geen voedselafval' op de restafvalvuilnisbakken klevan
- Grote communicatiecampagne

Resultaten (voorbeeld van Surrey)

- Enkel een sticker = +17,5% ingezameld voedselafval
- Sticker + folder = +22,5%
- Sticker + folder + uitdelen van zakken = +28%

Goede praktijken

Pagina 26

ZWEDEN

Stijging van **26%** van de kwaliteit van het voedselafval dat wordt opgehaald en een daling van **48%** in het volume van het restafval van gezinnen.

Mix van tools, informatie en sociale normen

- Informatie over het nieuwe inzamelpunt van de stad
- Informatie over de tastbare voordelen van voedselafval sorteren en recyclen
- Informatie over het gedrag van een gemiddelde Zweedse burger en verwijzing naar de lokale sociale norm en het groepseffect
- Twee sorteerezakken voor voedselafval

Resultaten

Het interventie-effect was **altijd zichtbaar 8 maanden na het verzenden van de brochure.**

Over Behaven

Behaven is een B Corp-gecertificeerd bedrijf dat u helpt de efficiëntie van uw programma's en duurzame producten te verhogen door voor een positieve gedragswijziging te zorgen bij uw publiek. We bereiken dat door te werken met de menselijke natuur om tot interventies te komen die ervoor zorgen dat mensen overgaan tot actie.

Neem contact op met onze algemeen directeur Fred Dorsimont om uw noden te bespreken:

fred@behaven.com

0476 01 01 05

www.behaven.com

Behaven

